

Konkurences padome

Saziņa ar Konkurences padomi

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010

Tālrs.: 67282865

E-pasts: pasts@kp.gov.lv

Tīmekļa vietne: www.kp.gov.lv

Konkurences padome

INSPEKCIJA UZŅĒMUMĀ

praktisks ceļvedis un skaidrojums

2023

Satura rādītājs

Kas ir inspekcija, kur un kādos gadījumos tā var notikt

3

Inspekcijas dalībnieki, dokumenti un fiksēšanas gaita

4

Inspekcijas norise, uzņēmuma pienākumi un tiesības

5

Konkurences padomes pilnvaras

6

Uzņēmuma rīcība

8

Aizsargājamā informācija

10

Informācijas iesniegšana un iecietības programma

11

I N S P E K C I J A

ir iepriekš **nepieteikts apmeklējums**, lai
Konkurences padome (KP) veiktu
uzņēmuma pārbaudi ierosinātā
pārkāpuma lietā

Kādos gadījumos un kur var notikt inspekcija*

Ja **KP** ir pamatotas aizdomas par iespējamu **Konkurences likuma pārkāpumu**, tā var ierasties uzņēmumā (vietā, kur uzņēmums veic saimniecisko darbību) vai uzņēmuma pārstāvja/darbinieka dzīvesvietā, lai veiktu pārbaudi jeb inspekciju.

KP var ierasties inspekcijā pie jebkuras personas, ja ir pamatotas aizdomas, ka šīs personas rīcībā varētu atrasties informācija, kas varētu kalpot par pierādījumu.

**Konkurences likuma 9. panta piektās daļas 4. un 5. punkts.*

Iespējamie pārkāpumu veidi ir aizliegtas vienošanās, nepaziņotas apvienošanās, ļaunprātīga uzņēmuma dominējošā stāvokļa izmantošana, negodīga mazumtirdzniecības prakse.

Kas piedalās inspekcijā

Inspekciju veic KP pārstāvji, kuri sevi identificē, uzrādot dienesta apliecības vai personu identitāti apliecinošu dokumentu.

Kopā ar KP pārstāvjiem var ierasties arī citi KP piesaistīti speciālisti, piemēram, informāciju tehnoloģiju eksperts.

Lai nodrošinātu sabiedrisko kārtību, inspekcijā **notiek Valsts policijas pārstāvja/u klātbūtne**.

Dokumenti, kas pamato inspekcijas veikšanu

KP pārstāvju ierašanos pamato **tiesneša lēmums** atļaut veikt pārbaudi un **KP Izpildinstitūcijas vadītāja izdota pilnvara**.

Šie dokumenti inspekcijas sākumā tiek iesniegti personai, kas ir pilnvarota pārstāvēt uzņēmumu.

Ja iepriekš minētā persona nav uz vietas (un nevar ierasties) vai šīs personas ierašanās inspekcijas vietā var nepamatoti kavēt inspekcijas norisi, šie dokumenti tiek iesniegti kādam no uzņēmumā uz vietas esošajiem darbiniekiem.

Tiesneša lēmumā ir aprakstītas KP aizdomas par iespējamo Konkurences likuma pārkāpumu, kā arī iekļauti tiesneša apsvērumi par KP rīcībā esošās informācijas pietiekamību un inspekcijas pamatotību un piemērotību, lai KP pārbaudītu radušās aizdomas. Lēmumā arī norādīts inspekcijas priekšmets un mērķis.

KP Izpildinstitūcijas vadītāja pilnvarā ir norādītas darbības, kuras konkrētiem KP pārstāvjiem ir tiesības veikt inspekcijas laikā.

Inspekcijas fiksēšanas gaita

Visas **darbības**, kuras KP pārstāvji veic inspekcijas laikā, tiek **rakstveidā fiksētas protokolos** (par atšķirīgām darbībām tiek sagatavoti atsevišķi protokoli).

Inspekcijas noslēgumā **uzņēmumu pārstāvjiem ir tiesības iepazīties ar sagatavotajiem protokoliem** un to pielikumiem, izteikt piezīmes/labojumus par šajos dokumentos norādīto, kā arī saņemt protokolu kopijas.

Inspekcijas norise

Pēc dokumentu izsniegšanas uzņēmuma pārstāvis tiek **iepazīstināts ar tiesībām un pienākumiem** inspekcijas laikā.

KP pārstāvji sniedz skaidrojumu attiecībā uz inspekcijas norisi un iespējamām sekām, ja uzņēmums atsakās sadarboties vai liek šķēršļus inspekcijas norisei.

Uzņēmuma pārstāvjiem ir tiesības lūgt papildu skaidrojumu saistībā ar KP pārstāvju ierašanās iemesliem, taču KP pārstāvjiem nav pienākuma detalizēti skaidrot inspekciju pamatojošo dokumentu saturu, pamatot to tiesiskumu vai konsultēt uzņēmumu par konkurences tiesību piemērošanu.

Uzņēmuma pārstāvja pienākums informēt darbiniekus

Kad uzņēmuma pilnvarotais pārstāvis ir ticis informēts par KP pārstāvju ierašanos un inspekcijas norisi, minētajam pārstāvim ir **pienākums informēt uz vietas uzņēmumā esošos darbiniekus** par inspekciju.

*T.sk. **aicināt savstarpēji neapspriest uzņēmumā notiekošo izmeklēšanu, kā arī nekavēt KP pārstāvjus veikt inspekciju**, veicot jebkāda veida dokumentu vai elektronisko datu nesēju iznīcināšanu vai bojāšanu.*

Uzņēmuma tiesības izmantot juridisko palīdzību

Uzņēmumam ir **tiesības piesaistīt advokāta vai juridiskās palīdzības sniedzēju**. Šo personu klātbūtnes neesamība neaptur inspekcijas īstenošanu.

KP pārstāvjiem nav pienākuma gaidīt **juridiskās palīdzības sniedzēja vai advokāta ierašanos**, lai uzsāktu pārbaudi (piemēram, iekļūt telpās, pārbaudīt uzņēmumā esošo informāciju, veikt to kopēšanu).

Tikai paskaidrojumu no uzņēmumu pārstāvjiem (tostarp darbiniekiem) **sniegšanas sākumu KP var atlikt uz laiku**, kas nepārsniedz **vienu stundu** no brīža, kad iestādes pārstāvji ir informējuši uzņēmuma pārstāvjus par tiesībām piesaistīt advokātu vai juridiskās palīdzības sniedzēju.

KP PILNVARAS inspekcijas laikā

Iekļūt un pārmeklēt uzņēmuma (tostarp arī tā darbinieku vai pārstāvju) īpašumā vai lietošanā esošās telpas/būves, dzīvokļus, transportlīdzekļus, kā arī citus nekustamos un kustamos objektus, piemēram, darba galdus, seifus).

Pieprasīt un pārbaudīt jebkuru ar iespējamo pārkāpumu saistītu informāciju, neatkarīgi no tā, kur tā atrodas (piemēram, glabājas ārpus uzņēmuma telpām), kā arī **veikt minētās informācijas kopēšanu vai oriģinālu izņemšanu**. Minētais nosacījums attiecas arī uz komercnoslēpumu saturošu informāciju.

Pārbaudīt visu elektroniskā veidā sagatavotu un saglabātu informāciju (datus), tostarp, pārbaudot jebkāda veida elektroniskās informācijas nesējus. KP ir tiesības arī veikt **elektroniskā veidā saglabātas informācijas (datu) izdrukāšanu vai kopēšanu**, tostarp uz konkrētā elektroniskās informācijas nesēja uzkopējot informācijas meklēšanas un kopēšanas programmatūru.

Pēc informācijas (datu) pārbaudes un/vai kopēšanas beigām KP izmantotā programmatūra no attiecīgajiem elektroniskās informācijas nesējiem tiks izdzēsta. Minētais nosacījums **attiecināms arī uz privātpersonu personīgajiem elektroniskajiem informācijas nesējiem**, kas tiek izmantoti uzņēmuma saimnieciskās darbības nodrošināšanai un atrodas pārbaudei pakļautajā telpās.

Pieprasīt paskaidrojumus no jebkura uzņēmuma pārstāvja vai darbinieka, vai jebkuras citas personas, kuras rīcībā varētu būt informācija, kas saistīta ar inspekciju.

Par paskaidrojumiem uzskatāmas privātpersonu (uzņēmuma pārstāvju vai darbinieku) atbildes par Konkurences likuma iespējamo pārkāpumu pēc būtības. KP pārstāvju lūgumi saistībā ar inspekcijas procesa īstenošanu, piemēram, lūgums norādīt telpu, kurā glabājas serveris, vai lūgums izsniegt piekļuves datus konkrētam elektronisko datu nesējam nav uzskatāmi par paskaidrojumiem.

Personām, kuras sniedz paskaidrojumus, ir pienākums sniegt visa veida informāciju, kas saistīta ar inspekciju, tajā skaitā komercnoslēpumu saturošu informāciju.

Aizliegt apskates vietā esošajām personām bez atļaujas **atstāt inspekcijas vietu, pārvietoties un sarunāties** savā starpā līdz pārmeklēšanas un apskates beigām.

Aizzīmogot telpas (līdz 72 stundām), liedzot uzņēmuma pārstāvjiem un darbiniekiem **tajās iekļūt. Aizzīmogojuma noņemšanu var veikt tikai KP pārstāvji.**

Nav pieļaujams, ka līdz KP pārstāvju tālākām darbībām attiecībā uz aizzīmogojumu kāds no uzņēmuma pārstāvjiem vai darbiniekiem cenšas šajās telpās iekļūt, neatkarīgi no sniegtā pamatojuma (piemēram, nepieciešams konkrēts telpās esošs priekšmets, nepieciešams šīs telpas iztīrīt).

UZŅĒMUMA rīcība inspekcijā

Uzņēmumam inspekcijas laikā ir **pienākums aktīvi un pilnībā sadarboties** ar KP pārstāvjiem un nekavēt tās norisi.

Ja nepieciešams, pēc KP pārstāvju lūguma **uzņēmumam** inspekcijā ir **pienākums sniegt atbalstu** KP pārstāvjiem, ne tikai skaidrojot uzņēmuma organizatorisko darbu, bet arī veicot noteiktas darbības, piemēram, piesaistot iekšējo tīklu administratoru vai informāciju tehnoloģiju speciālistu (piemēram, bloķējot piekļuvi uzņēmuma serverim vai nodrošinot "administratora" piekļuves tiesības KP pārstāvjiem uz inspekcijas laiku).

Sankcijas par nesadarbošanos

Par nesadarbošanos ar KP uzņēmumam var piemērot naudas sodu līdz 1 % no uzņēmuma pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 50 eiro.

Nesadarbošanās var izpausties kā informācijas nesniegšana, nepilnīgas vai nepatiesas informācijas sniegšana, KP likumīgo prasību nepildīšana un aizzīmogojuma bojāšana.

Uzņēmums ir atbildīgs par tā pārstāvju vai darbinieku pret darbību inspekcijas laikā.

Uzņēmuma pārstāvjiem ir **tiesības būt klāt** visām KP pārstāvju veiktajām darbībām inspekcijas laikā.

Taču ir būtiski, ka inspekcijas norises laikā uzņēmuma pārstāvji un darbinieki:

sadarbojas ar KP pārstāvjiem, sniedzot tiem nepieciešamo informāciju (arī komercnoslēpumu saturošu), atbildot **uz KP pārstāvju uzdotajiem jautājumiem**, kā arī izpildot citas KP pārstāvju likumiskās prasības;

neveic informācijas dzēšanu vai iznīcināšanu (tostarp elektroniskā veidā esošo informāciju);

nesazinās ar citām personām un neizpauž informāciju (uzņēmuma klientiem, darbinieku ģimenes locekļiem un draugiem, citām trešajām personām) par to, ka uzņēmumā tiek veikta inspekcija.

Aizsargājamā informācija inspekcijā

Kā aizsargāt ierobežotas pieejamības informāciju

Ņemot vērā, ka KP ir tiesības pārbaudīt un iegūt arī **komercnoslēpumu saturošu informāciju, uzņēmumam ir tiesības lūgt šai informācijai noteikt ierobežotas pieejamības informācijas (IPI) statusu**. Tas nozīmē, ka ar informāciju, kurai noteikts IPI statuss, varēs iepazīties tikai pats uzņēmums un KP pārstāvji, kas saistīti ar attiecīgā jautājuma izmeklēšanu.

Vienlaikus uzņēmumam ir pienākums sniegt atbilstošu pamatojumu informācijai vai kādai tās daļai, kurai tas vēlas piešķirt aizsardzību.

Papildus skatīt Konkurences likuma 26.¹ panta pirmo daļu, Komerclikuma 19. panta pirmo daļu un Informācijas atklātības likuma 7. panta pirmo daļu.

Izmeklēšanas laikā uzņēmums **var aizsargāt informāciju, kas saistīta ar to pārstāvju vai darbinieku privāto dzīvi, kā arī advokāta – klienta saraksti**. Pat tad, ja šī informācija ir iegūta izmeklēšanas darbību laikā, piemēram, veicot elektroniskā informācijas nesēja (datora) pilna satura vai konkrēta e-pasta konta pilnu kopēšanu, minētā informācija izmeklēšanā netiek izmantota un netiek pievienota lietas materiāliem.

Personas datu aizsardzība

Izmeklēšanas laikā KP var iegūt arī informāciju, kas satur personas datus. Apstrādājot šādu informāciju, KP ievēro Fizisko personu datu apstrādes likuma un Eiropas Parlamenta un Padomes 27.04.2016. regulas (ES) 2016/679 nosacījumus. Visa iegūtā informācija, kas satur personas datus, tiks izmantota un apstrādāta atbilstoši informācijas iegūšanas mērķim.

KP pārstāvju pārbaudei pakļautie elektroniskās informācijas nesēji (datori, mobilie telefoni, ārējās atmiņas ierīces u.c.) var saturēt arī ar personas privāto dzīvi saistītas ziņas. **Pārstāvim vai darbiniekam, kura elektroniskās informācijas nesējs tiek pārbaudīts, ir pienākums norādīt, kāda veida informācija, norādot tās atrašanās vietu, satur ar privāto dzīvi saistītas ziņas, un līdž ar to ir aizsargājama.**

Advokāta – klienta sarakstes aizsardzība

Lai nodrošinātu uzņēmuma tiesības uz aizstāvību, klienta – advokāta sarakstes statuss ir piešķirams informācijai, kas uzskatāma par **saraksti** (korespondenci) **klienta tiesību uz aizstāvību ietvaros** un tās mērķiem (piemēram, dokumenti, kas sagatavoti, sniedzot juridisku konsultāciju uzņēmumam) un kas **veikta ar neatkarīgu advokātu**.

Par neatkarīgu advokātu uzskatāma persona, kas nav darba attiecībās ar attiecīgo uzņēmumu un ir strukturāli, hierarhiski un funkcionāli nesaistīta ar uzņēmumu, kurš saņem juridisko palīdzību (par šādu personu nav uzskatāms, piemēram, uzņēmuma iekšējais jurists).

Informācijas iesniegšana pēc inspekcijas

Lai arī inspekcijas laikā KP pārstāvji parasti iegūst paskaidrojumus no konkrētām personām, **uzņēmumam nav liegts arī pēc inspekcijas, pamatojoties ar savu iniciatīvu, iesniegt papildu paskaidrojumus** saistībā ar inspekciju, tās norisi/gaitu un attiecīgo jautājumu, kuru KP izmeklē, kā arī papildu dokumentus, kuriem varētu būt nozīme KP izmeklēšanas laikā.

IECIETĪBAS PROGRAMMA

Ja uzņēmums ir iesaistījies aizliegtā vienošanās*, tam ir iespēja izmantot iecietības programmu un saņemt pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no naudas soda.

***Aizliegta vienošanās** iecietības programmas ietvaros ir **kartela, vertikālā vienošanās par tālākpārdošanas cenas noteikšanu vai pasīvās pārdošanas ierobežojuma aizlieguma vienošanās**. Aizliegta vienošanās var būt gan starp konkurentiem (**horizontālā aizliegta vienošanās jeb kartelis**), gan tirgus dalībniekiem, kuri katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā ražošanas vai izplatīšanas līmenī (**vertikālā aizliegta vienošanās**). Par šādas vienošanās dalībnieku var būt uzskatāms arī uzņēmums, kurš nav vienošanās dalībnieku konkurents un, kurš šādu vienošanos ir veicinājis vai organizējis.

Par dalību kartelī paredzētais maksimālais soda apmērs ir **10 %** no uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, bet par dalību vertikālā aizliegtā vienošanās paredzētais maksimālais soda apmērs ir **5 %** no uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma.

Iecietības programma ir **iespēja** uzņēmumam, kas ir vai bija iesaistīts aizliegtā vienošanās, **brīvprātīgi atzīt un iesniegt pierādījumus un saņemt pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no naudas soda**, kā arī atbrīvojumu no 3 gadu ilgā lieguma piedalīties publiskajos iepirkumos*.

Pieteikumu iespējams iesniegt neatkarīgi no tā, vai KP ir ierosināta lieta saistībā ar konkrēto pārkāpumu. Arī **inspekcijas laikā uzņēmums var pieteikties iecietības programmai**.

*ierobežojums piedalīties publiskajos iepirkumos attiecas tikai uz karteljiem

Plašāka informācija par iecietības programmu, t.sk. vadlīnijas, pieejama — www.kp.gov.lv/iecietas-programma

KP kontaktpersonas par iecietības programmu

Ieva Šmite, Aizliegtu vienošanos departamenta direktore. Tālr. 67365221, e-pasts ieva.smite@kp.gov.lv.

Māris Spīčka, Izpildinstitūcijas vadītājs. Tālr. 67365213, e-pasts maris.spicka@kp.gov.lv.